

Infrastrukturdepartementet

Elektrifieringskommissionens uppdrag

Regeringen har i budgetpropositionen för 2020 aviserat att en elektrifieringskommission ska tillsättas för att påskynda arbetet med elektrifiering av de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet (prop. 2019/20:1, finansplanen).

I propositionen anför regeringen vidare att elektrifieringskommissionen ska bidra till att påskynda investeringar i elvägar, laddinfrastruktur för ellastbilar samt andra effektiva tillämpningar. Kommissionen ska även belysa finansieringsfrågor, hur el snabbt kan dras fram till väg samt effekter på elförsörjningen av att godstrafiken ställer om. Den ska tillsammans med näringslivet och berörda aktörer skyndsamt ta fram en handlingsplan för elektrifiering av de mest trafikerade vägarna i Sverige samt i övrigt genomlysna andra möjligheter till elektrifiering (prop. 2019/20:1, utg.omr. 22).

Inom ramen för uppdraget ska kommissionen:

- I samråd med berörda aktörer, exempelvis transportköpare, transportföretag, fordonsindustrin, batteriindustrin, aktörer på elmarknaden, intresseorganisationer, kommuner, regioner och statliga myndigheter, identifiera åtgärder som de kan vidta för att takten i elektrifieringen på transportområdet ska öka. Analysen ska innefatta person- och godstransporter inom samtliga trafikslag.
- Tillsammans med näringslivet och berörda aktörer skyndsamt ta fram en handlingsplan för elektrifiering av de mest trafikerade vägarna i Sverige. Handlingsplanen ska peka ut den övergripande inriktningen för hur samhället gemensamt ställer om transporterna till eldrift genom att

tydliggöra ansvarsfördelning och redovisa åtaganden från berörda aktörer.

- Särskilt fokusera på hur tunga vägtransporter inom de mest trafikerade områdena, inklusive eventuella angränsande områden, på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt kan elektrifieras i en nära framtid, exempelvis i så kallade regionala elektrifieringspiloter som har fokus på statisk laddinfrastruktur.
- Särskilt belysa elvägars funktion och betydelse i omställningen till eldrivna transporter.
- Belysa finansieringsfrågor och möjliga affärsmodeller avseende elektrifiering inom samtliga trafikslag.
- Belysa frågor om miljöeffekter i bred bemärkelse avseende elektrifiering inom samtliga trafikslag.
- Belysa hur el vid behov snabbt kan dras fram till elväg och laddinfrastruktur för snabbbladdning, samt uppskattade kostnader för detta vid olika ambitionsnivåer.
- Belysa hur elektrifiering via vätgasdrift kan medverka till att uppnå en omställning till elektrifiering av transportsektorn.
- Belysa effekter på elförsörjningen av att transportsystemet ställer om till eldrift.
- Genomlys andra möjligheter till elektrifiering inom transportområdet.

Med elektrifiering avses i kommissionens arbete elektrifiering med samtliga relevanta tekniker för eldrift av transporter, inklusive vätgasteknik.

I uppdraget ingår även att analysera och beakta hur digitalisering, uppkoppling och innovativa lösningar ytterligare kan påskynda och effektivisera elektrifieringen inom transportområdet.

Kommissionen ska i sitt arbete beakta de av riksdagen beslutade transportpolitiska, näringspolitiska, energipolitiska målen och klimatmålen. Kommissionen ska i sitt arbete ha ett trafikslagsövergripande perspektiv och beakta vikten av hög energieffektivitet i hela transportsystemet. Åtgärder kopplade till viktiga godsstråk samt åtgärder som främjar samordnade godstransporter, intermodalitet och överflyttning till järnväg och sjöfart bör prioriteras. Kommissionen ska även beakta konsekvenserna av elektrifiering för totalförsvaret, samhällets krisberedskap och för infrastrukturens och transportsystemets robusthet och sårbarhet.

Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att utreda elvägar (dir. 2020:105). Regeringen har därutöver uppdragit åt Trafikverket, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Affärsverket svenska kraftnät och Transportstyrelsen att planera för en utbyggnad av elvägar (dnr I2020/02590). Regeringen har även uppdragit åt Trafikverket att analysera behovet av laddinfrastruktur för snabbbladdning av tunga fordon längs större vägar (dnr I2020/02588).

Elektrifieringskommissionens uppdrag, uppdraget att planera för en utbyggnad av elvägar och utredningen om elvägar kompletterar varandra. Då de samtidigt har många gemensamma utvecklingsområden är det viktigt att de har en nära dialog med varandra.

I enlighet med vad som anges i Budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22) ska regeringen ta fram en nationell strategi för elektrifiering, där elektrifieringens betydelse för att nå fossiloberoende i transportsystemet kommer vara en viktig del. Strategin kommer fokusera på förutsättningarna på elmarknaden. Arbetet med elektrifieringsstrategin respektive Elektrifieringskommissionen kompletterar varandra framför allt när det gäller elektrifiering av transportsektorn. Elektrifieringskommissionen ska löpande dela med sig av analyser och slutsatser som är relevanta för regeringens arbete med en nationell strategi för elektrifiering. Elektrifieringskommissionens analys och förslag när det gäller transportsektorn ska beaktas i arbetet med strategin.

Elektrifieringskommissionen ska vara ett rådgivande organ och har ej bemyndigande att ingå överenskommelser som innebär åtaganden för staten. Åtaganden som statliga aktörer eventuellt gör inom ramen för respektive myndighets uppgifter enligt instruktion kan dock ingå i redovisningen. Kommissionen ska inte föregripa ordinarie planeringsprocess inför framtagandet av kommande nationell plan för transportinfrastrukturen.

Övrigt om uppdraget

Elektrifieringskommissionen bör särskilt fokusera på hur elektrifiering av följande områden kan påskyndas med beaktande av andra pågående initiativ och arbete för att minska utsläppen från transportsektorn:

- 1. Regionala godstransporter.** En stor del av landets godstransporter sker i städerna och det är också där den största ökningen av

godstransporter sker. Sammanlagt 43 procent av det inrikes med lastbil transporterade godset sker inom samma kommun och 71 procent inom samma län. Tunga fordon som drivs med batteri och kan köras upp till 300 kilometer på el finns nu på marknaden. Även vätgaslastbilar finns på marknaden. Infrastruktur för snabbbladdning och tankning av dessa typer av fordon är dock ej utbyggd. Kommissionen bör därför fokusera på hur godstransporter inom de mest trafikerade områdena kan elektrifieras i en nära framtid exempelvis i så kallade regionala elektrifieringspiloter. För att åstadkomma en sådan elektrifiering krävs samverkan mellan bl.a. statliga myndigheter kommuner, regioner och det regionala näringslivet inklusive elhandelsföretag, elnätsföretag, transportföretag, transportköpare och fastighetsägare. Elektrifieringskommissionen bör presentera förankrade genomförandeplaner för hur elektrifieringen kan påskyndas i de län där den största delen av trafikarbetet sker. Genomförandeplanerna ska bestå av konkreta åtaganden från berörda aktörer och ha potential att leda till att en väsentlig del av transporterna snabbt kan elektrifieras i respektive område. Genomförandeplanerna ska presenteras senast den 1 juni 2021.

- 2. Elektrifiering av de statliga vägarna.** Elvägar, som möjliggör energitillförsel under körning, har potential att på sikt minska såväl koldioxidutsläpp som andra luftutsläpp från tung trafik, samtidigt som transportkostnaden kan minska. Elvägar kan därutöver även bidra till att i ökad utsträckning elektrifiera persontransporter. Trafikverkets analyser indikerar också att en större utbyggnad av elvägar är samhällsekonomiskt lönsam. Genomförandet av en sådan utbyggnad är ett omfattande arbete, som innefattar analyser, teknikutveckling, infrastrukturplanering, framtagande av affärsmodeller, lagstiftningsarbete, standardiseringsarbete och internationellt samarbete. Elektrifieringskommissionens bör ha ett helhetsperspektiv på arbetet med elvägar och ge råd i vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att elvägar ska kunna byggas ut på ett så effektivt sätt som möjligt. En viktig del i arbetet innebär att utifrån omvärldsanalys och dialog med berörda aktörer samråda med Trafikverket i deras arbete med planering för utbyggnaden och utredningen om elvägar.

3. För industrin viktiga stråk. Kommissionen bör identifiera områden som är av stor vikt för industrins transporter, där transporter med järnväg inte är ett lämpligt alternativ, och som kan elektrifieras i närtid med statisk laddinfrastruktur och där en eventuell utbyggnad av elvägar, eller elektrifiering med vätgasteknik, bedöms ligga längre fram i tiden. Dialog bör föras med berörda industrier, transportföretag, kommuner och regioner om möjligheter att elektrifiera transporterna och möjligheterna för fruktbara regionala samarbeten för elektrifiering bör undersökas.

4. Elektrifiering av transporter i bygg- och anläggningsprojekt. Kommissionen bör bedöma om och i så fall hur arbetet med att elektrifiera transporter och arbetsmaskiner i ett urval av större bygg- och anläggningsprojekt kan påskyndas genom dialog och överenskommelser mellan myndigheter och näringsliv.

Elektrifieringskommissionen kan även därefter:

- Med utgångspunkt i det av Trafikanalys framtagna kunskapsunderlaget om eldrivna flygplan (dnr I2020/00185/US) identifiera åtgärdsområden där relevanta aktörer kan bidra för att främja utveckling och påskynda en övergång till en större användning av helt eller delvis eldrivna flygplan.
- Kartlägga och identifiera utvecklingsområden för hur en ökad elektrifiering av sjöfarten kan påskyndas, inklusive behovet av utbyggnad av infrastruktur för laddning eller tankning av vätgas vid hamnar för att påskynda en övergång till helt eller delvis eldrivna fartyg.
- Genomföra en bred genomlysning av behovet av finansiering och finansieringsmöjligheter för den fortsatta elektrifieringen.
- Undersöka behoven av och möjligheten till elektrifiering via vätgasdrift för transporter där statisk- eller dynamisk laddning av el inte är tekniskt eller ekonomiskt möjligt. Vissa tågsträckor och sjöfart kan vara sådana exempel.